

دانشکده ادبیات و علوم انسانی
گروه زبان شناسی و زبان های خارجی

گوش بوشهری از دیدگاه صرف و واج شناسی

پایان نامه:

برای دریافت درجه کارشناسی ارشد
در رشته زبان شناسی همگانی

مؤلف:

علی احمدزاده برازجانی

استاد راهنما:

دکتر یداله پرمون

استاد مشاور:

دکتر بلقیس روشن

تیر ۸۹

شماره:
تاریخ:
پیوست:

تبع هم آشنایی

تصویب نامه

بایان نامه

کارشناسی ارشد رشته زبان شناسی همگانی تحت عنوان:

"گویش پوشه‌ری از دیدگاه صرف و واج شناسی"

تاریخ و روز دفاع: ۱۳۸۹/۰۴/۲۸ دوشنبه ساعت: ۱۳:۳۰-۱۲:۰۰

نمره: ۱۶۵ (نزدیک) درجه ارزشیابی: عالی

اعضاء هیأت داوران:

ردیف	سمت	نام و نام خانوادگی	مرتبه علمی	امضاء
۱	استاد راهنما	دکتر بداه پرموت		
۲	استاد مشاور	دکتر یغیسی روشن	استاد دانشیار	
۳	استاد مشاور			
۴	استاد داور	دکتر فاطمه یوسفی راد	استاد دانشیار	
۵	استاد داور			
۶	نماینده تحصیلات تکمیلی	دکتر محمد رضا احمد خانی	دکتر دانشیار	

تهران: خیابان استاد نجابت
الهی، نورسیده به خیابان
گریمخان زند چهارراه
سپهبد، پلاک ۳۳۳
تلفن: ۸۸۸۰۱۰۹۰
پورتگال: ۸۸۸۹۰۵۳۶
www.tpmu.ac.ir
ensani@tpmu.ac.ir

تقدیر و تشکر

سپاس و ستایش خدایی را که نیروی گفتار، اندیشه، پژوهش و پویایی را از آن بندگان نمود و با رحمت بیکران خویش، فرصت کسب دانش در محضر اساتید فرهیخته را مهیا ساخت تا این حقیر از دریای معرفتشان کسب فیض نمایم. اثر حاضر کوشش ناچیزی است در راستای کمک به فهم هر چه بهتر یکی از گویش های رایج در کشور عزیزمان ایران. اگر چه دستیابی به این هدف نیازمند تحقیقی بس گسترده تر از این است، اما امیدوارم همین کار مختصر بتواند راهگشای تحقیقات پژوهشگران بعدی باشد.

مایلم از استاد گرانقدر و دانشمند جناب آقای دکتر یداله پرمون که زحمت راهنمایی اینجانب را در این پایان نامه بر عهده داشتند و لطف بی دریغ، رهنمودهای ارزنده و مدیریت هوشمندانه ی ایشان در جریان تکمیل این اثر کمک شایانی به اینجانب نمودند، نهایت تقدیر و سپاسگزاری را بنمایم.

همچنین ارادت خود را به استاد گرانمایه و ارجمند سرکار خانم دکتر روشن که مشاوره ی این پایان نامه را صمیمانه به عهده گرفتند، و چه در دوران تحصیل و چه تکمیل این پایان نامه، مرا مرهون محبت و کمک های بی شائبه ی خود نمودند، ابراز می دارم.

به همراه و همسفر همیشگی ام، همسر مهربانم که با عشق سرشار خود مرا صبورانه یاری نمود و لحظه لحظه دلسوزانه همراه بود، سپاسی جاودانه تقدیم می نمایم.

تقديم به

همسر مهربانم

چکیده

گوش شناسی یکی از شاخه های علم زبان شناسی است که به مطالعه ی گوش های مختلف از دیدگاه واج شناسی، صرف، نحو و واژگان می پردازد. در واقع گوش را می توان به عنوان زیر شاخه ای از زبان قلمداد نمود که دارای نکات اشتراک و افتراق متعددی با زبان مادری خود می باشد.

گوش بوشهری نیز به عنوان یکی از شاخه های زبان فارسی قلمداد می گردد که در شهرستان بوشهر از توابع استان بوشهر گفتگو می شود و دارای زبان مادری مشترک با زبان فارسی یعنی همان زبان ایرانی است که خود منشا هند و اروپایی دارد. در تحقیق حاضر، محقق قصد دارد که با برقراری تمایزاتی چند میان گوش بوشهری و فارسی معیار، به بررسی گوش مورد نظر از دو دیدگاه واج شناسی و صرف بپردازد.

برای انجام این تحقیق سعی شده که در خصوص مسائل واج شناسی از نظریات چامسکی (۱۹۶۸) و در مسائل صرف از نظریات ینسن (۱۹۶۸) بهره گرفته شود. چامسکی در زمینه ی مسائل آوایی و واجی، واج را به عنوان یک واحد صوتی کمینه قلمداد می کند که سبب تمایز واژه های دارای معنی متفاوت از یکدیگر می گردد و ینسن نیز برای صرف و مسائل مربوط به آن به سه عنصر انواع کلمه، تصریف و اشتقاق قائل است.

با توجه به بررسی هایی که در خصوص گوش مذکور و برقراری تمایز میان این گوش و فارسی معیار صورت گرفت، یافته های متعددی به دست آمد که همگی در اثبات فرضیه های ارائه شده در این تحقیق نقش بسزایی ایفا می نمایند. از جمله ی این یافته ها می توان به تفاوت در تعداد همخوان های گوش مذکور با فارسی معیار اشاره نمود که این گوش یک همخوان اضافه، یعنی همخوان [B]، نسبت به فارسی معیار دارد. مورد دوم، فرایندهای آوایی مهم در این گوش می باشد که مواردی از قبیل ابدال، حذف، اضافه و قلب را شامل می گردد. همچنین می توان به تفاوت جایگاه نفی در جملات اسنادی اشاره نمود که بررسی داده های مربوط به این نوع جملات نشان می دهد که در گوش بوشهری، علامت نفی پیش از گروه فعلی به کار می رود، در حالی که در فارسی معیار این علامت قبل از فعل می آید. تفاوت دیگر میان این دو گونه ی زبانی، نشانه ی معرفه است که این نشانه در گوش بوشهری [ku] می باشد و موجبات تمایز میان اسامی معرفه و نکره را فراهم می آورد.

واژگان کلیدی: گوش بوشهری، واج شناسی، صرف، فرایندهای واجی، فرایندهای ساختوازی

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
ط.....	فهرست جداول.....
ی.....	فهرست نشانه های آوایی.....

فصل اول: مقدمه و چارچوب تحقیق

۲.....	۱. ۱. پیشگفتار.....
۲.....	۱. ۲. تاریخچه ی مختصر بندر بوشهر.....
۳.....	۱. ۳. وجه تسمیه و پیشینه ی تاریخی.....
۴.....	۱. ۴. مشخصات جغرافیایی و آب و هوایی.....
۴.....	۱. ۵. بوشهر از دیدگاه اقتصاد و مردم شناسی.....
۶.....	۱. ۶. قلمرو تحقیق.....
۷.....	۱. ۷. ارتباط گویش بوشهری با دیگر گویش ها.....
۸.....	۱. ۸. تعریف مساله و بیان سوال های اصلی تحقیق.....
۸.....	۱. ۹. ضرورت انجام تحقیق.....
۹.....	۱. ۱۰. فرضیه های تحقیق.....
۹.....	۱. ۱۱. اهداف تحقیق.....
۱۰.....	۱. ۱۲. کاربردهای تحقیق.....
۱۰.....	۱. ۱۳. روش انجام تحقیق.....

فصل دوم: مبانی نظری و پیشینه ی تحقیق

۱۳.....	۲. ۱. تعریف زبان شناسی.....
۱۳.....	۲. ۲. تعریف گویش شناسی.....
۱۴.....	۲. ۳. تعریف گونه ی زبانی.....
۱۴.....	۲. ۴. تعریف زبان، گویش و لهجه و مرز میان آنها.....

- ۲۱..... ۲. ۵. بوشهری (زبان یا گویش).
- ۲۳..... ۲. ۶. ویژگی های گویشوران.
- ۲۴..... ۲. ۷. پیشینه ی تحقیق.

فصل سوم: واج شناسی

- ۲۹..... ۳. ۱. تعریف واج شناسی.
- ۲۹..... ۳. ۲. تعریف واج.
- ۲۹..... ۳. ۳. تعریف زوج کمینه.
- ۲۹..... ۳. ۴. واج های زبان فارسی.
- ۲۹..... ۳. ۴. ۱. واکه ها.
- ۳۰..... ۳. ۴. ۱. ۱. پیشین یا پسین.
- ۳۰..... ۳. ۴. ۱. ۲. بسته یا باز.
- ۳۰..... ۳. ۴. ۱. ۳. گرد یا گسترده.
- ۳۰..... ۳. ۴. ۱. ۴. واکه ی بسیط و واکه ی مرکب.
- ۳۱..... ۳. ۴. ۱. ۱. ۴. ۱. واکه ی بسیط.
- ۳۲..... ۳. ۴. ۱. ۲. ۴. ۱. ۲. واکه ی مرکب.
- ۳۴..... ۳. ۴. ۱. ۵. تفاوت های واکه ای بر اساس زوج های کمینه.
- ۳۵..... ۳. ۴. ۲. همخوان ها.
- ۳۶..... ۳. ۴. ۱. ۲. ۴. ۱. جایگاه تولید.
- ۳۶..... ۳. ۴. ۲. ۲. ۴. ۲. شیوه ی تولید.
- ۳۷..... ۳. ۴. ۲. ۳. ۴. ۲. ۳. واگذاری.
- ۴۲..... ۳. ۴. ۲. ۴. تفاوت های همخوانی بر اساس زوج های کمینه.
- ۴۶..... ۳. ۴. ۳. نکاتی در خصوص تظاهر آوایی واج های گویش.
- ۴۸..... ۳. ۵. واج آرای.
- ۴۸..... ۳. ۵. ۱. توزیع واکه ها.

۳. ۵. ۲. توزیع همخوان ها..... ۴۹.....
۳. ۶. ۳. هجا..... ۵۱.....
۳. ۶. ۱. هجای کوتاه..... ۵۲.....
۳. ۶. ۲. هجای متوسط..... ۵۲.....
۳. ۶. ۳. هجای بلند..... ۵۲.....
۳. ۶. ۴. فرمول هجایی گویش بوشهری..... ۵۳.....
۳. ۶. ۴. ۱. کلمات تک هجایی..... ۵۳.....
۳. ۶. ۴. ۲. کلمات دو هجایی..... ۵۴.....
۳. ۶. ۴. ۳. کلمات چند هجایی..... ۵۵.....
۳. ۶. ۵. هجای باز و بسته..... ۵۶.....
۳. ۷. ۷. خوشه های همخوانی..... ۵۷.....
۳. ۷. ۱. خوشه های مرکب از دو همخوان انفجاری..... ۵۷.....
۳. ۷. ۲. خوشه های مرکب از یک همخوان انفجاری و یک همخوان سایشی..... ۵۷.....
۳. ۷. ۳. خوشه های مرکب از یک همخوان سایشی و یک همخوان انفجاری..... ۵۸.....
۳. ۷. ۴. خوشه های مرکب از دو همخوان سایشی..... ۵۸.....
۳. ۷. ۵. خوشه های همخوانی پر بسامد در گویش بوشهری..... ۵۸.....
۳. ۷. ۶. نگاهی کلی به خوشه های همخوانی در گویش بوشهری..... ۶۳.....
۳. ۸. ۸. فرایندهای واجی در گویش بوشهری..... ۶۳.....
۳. ۸. ۱. تبدیل (ابدال)..... ۶۳.....
۳. ۸. ۱. ۱. تبدیل یک واکه به واکه ی دیگر..... ۶۴.....
۳. ۸. ۲. تبدیل یک همخوان به همخوان دیگر..... ۶۷.....
۳. ۸. ۳. تبدیل واکه + همخوان به واکه ی مرکب..... ۷۰.....
۳. ۸. ۲. حذف..... ۷۰.....
۳. ۸. ۱. حذف همخوان..... ۷۱.....
۳. ۸. ۲. حذف همخوان + واکه..... ۷۲.....
۳. ۸. ۳. حذف واکه..... ۷۲.....

- ۷۲..... ۳ ۸ ۳. اضافه
- ۷۳..... ۳ ۸ ۳. ۱. اضافه نمودن همخوان
- ۷۳..... ۳ ۸ ۳. ۲. اضافه نمودن همخوان + واکه
- ۷۴..... ۳ ۸ ۴. قلب
- ۷۴..... ۳ ۸ ۴. ۱. قلب نزدیک
- ۷۴..... ۳ ۸ ۴. ۲. قلب دور

فصل چهارم: صرف

- ۷۷..... ۴ ۱. تعریف علم صرف
- ۷۷..... ۴ ۲. تعریف تکواژ
- ۷۷..... ۴ ۳. انواع کلمه
- ۷۸..... ۴ ۳ ۱. اسم
- ۷۸..... ۴ ۳ ۱. ۱. انواع اسم
- ۷۸..... ۴ ۳ ۱. ۱. ۱. جامد یا مشتق
- ۷۹..... ۴ ۳ ۱. ۱. ۲. خاص یا عام
- ۷۹..... ۴ ۳ ۱. ۱. ۳. جمع یا مفرد
- ۸۰..... ۴ ۳ ۱. ۱. ۴. ساده یا مرکب
- ۸۰..... ۴ ۳ ۱. ۱. ۵. ذات یا معنی
- ۸۱..... ۴ ۳ ۲. فعل
- ۸۲..... ۴ ۳ ۲. ۱. ماده و شناسه ی فعل
- ۸۲..... ۴ ۳ ۲. ۱. ۱. ماده ی فعل
- ۸۳..... ۴ ۳ ۲. ۱. ۲. شناسه ی فعل
- ۸۴..... ۴ ۳ ۲. ۲. صفت مفعولی
- ۸۶..... ۴ ۳ ۲. ۳. زمان
- ۸۷..... ۴ ۳ ۲. ۳. ۱. زمان ماضی (گذشته)

- ۸۷..... ۴. ۳. ۲. ۳. ۱. ۱. ماضی مطلق (ساده)
- ۸۷..... ۴. ۳. ۲. ۳. ۱. ۲. ماضی نقلی
- ۸۸..... ۴. ۳. ۲. ۳. ۱. ۳. ماضی بعید
- ۸۸..... ۴. ۳. ۲. ۳. ۱. ۴. ماضی استمراری
- ۸۹..... ۴. ۳. ۲. ۳. ۱. ۵. ماضی التزامی
- ۸۹..... ۴. ۳. ۲. ۳. ۱. ۶. ماضی ابعده
- ۹۰..... ۴. ۳. ۲. ۳. ۲. زمان مضارع (حال)
- ۹۰..... ۴. ۳. ۲. ۳. ۱. مضارع اخباری (ساده)
- ۹۱..... ۴. ۳. ۲. ۳. ۲. مضارع استمراری
- ۹۲..... ۴. ۳. ۲. ۳. ۳. مضارع التزامی
- ۹۳..... ۴. ۳. ۲. ۳. ۳. آینده یا مستقبل
- ۹۴..... ۴. ۳. ۲. ۳. ۴. فعل مجهول
- ۹۴..... ۴. ۳. ۲. ۳. ۱. ماضی ساده ی مجهول
- ۹۵..... ۴. ۳. ۲. ۳. ۲. ماضی نقلی مجهول
- ۹۵..... ۴. ۳. ۲. ۳. ۳. ماضی بعید مجهول
- ۹۶..... ۴. ۳. ۲. ۳. ۴. ماضی استمراری مجهول
- ۹۷..... ۴. ۳. ۲. ۳. ۵. ماضی ابعده مجهول
- ۹۷..... ۴. ۳. ۲. ۳. ۶. مضارع اخباری مجهول
- ۹۸..... ۴. ۳. ۲. ۳. ۷. مضارع استمراری مجهول
- ۹۸..... ۴. ۳. ۲. ۳. ۸. مضارع التزامی مجهول
- ۹۹..... ۴. ۳. ۲. ۳. ۹. فعل آینده (مستقبل) مجهول
- ۱۰۰..... ۴. ۳. ۲. ۴. شخص
- ۱۰۱..... ۴. ۳. ۲. ۵. نمود
- ۱۰۱..... ۴. ۳. ۲. ۵. نمود تام
- ۱۰۲..... ۴. ۳. ۲. ۵. نمود استمراری
- ۱۰۲..... ۴. ۳. ۲. ۵. نمود عادتی

- ۱۰۲..... ۴. ۳. ۲. ۵. ۴. نمود مستمر
- ۱۰۳..... ۴. ۳. ۲. ۵. ۵. نمود آغازی
- ۱۰۵..... ۴. ۳. ۲. ۵. ۶. نمود پایانی
- ۱۰۵..... ۴. ۳. ۲. ۶. وجه
- ۱۰۶..... ۴. ۳. ۲. ۶. ۱. وجه اخباری
- ۱۰۶..... ۴. ۳. ۲. ۶. ۲. وجه التزامی
- ۱۰۶..... ۴. ۳. ۲. ۶. ۳. وجه امری
- ۱۰۶..... ۴. ۳. ۲. ۷. پیشوند [be]
- ۱۰۷..... ۴. ۳. ۲. ۸. علامت نفی
- ۱۰۹..... ۴. ۳. ۳. ضمیر
- ۱۰۹..... ۴. ۳. ۳. ۱. ضمیر شخصی
- ۱۱۰..... ۴. ۳. ۳. ۲. ضمیر متصل
- ۱۱۲..... ۴. ۳. ۳. ۳. ضمیر مشترک
- ۱۱۳..... ۴. ۳. ۳. ۴. ضمیر متقابل
- ۱۱۳..... ۴. ۳. ۳. ۵. ضمیر اشاره
- ۱۱۵..... ۴. ۳. ۳. ۶. ضمیر پرسشی
- ۱۱۶..... ۴. ۳. ۳. ۷. ضمیر نامشخص
- ۱۱۷..... ۴. ۳. ۴. صفت
- ۱۱۷..... ۴. ۳. ۴. ۱. صفت بیانی
- ۱۱۷..... ۴. ۳. ۴. ۱. ۱. صفت ساده
- ۱۱۸..... ۴. ۳. ۴. ۲. ۱. صفت فاعلی
- ۱۱۸..... ۴. ۳. ۴. ۳. ۱. صفت مفعولی
- ۱۱۸..... ۴. ۳. ۴. ۴. ۱. صفت نسبی
- ۱۱۹..... ۴. ۳. ۴. ۵. ۱. صفت لیاقت
- ۱۱۹..... ۴. ۳. ۴. ۲. ۴. صفت اشاره ای
- ۱۲۰..... ۴. ۳. ۴. ۳. صفت شمارشی

۱۲۰	صفت شمارشی اصلی	۱	۳	۴	۳	۴
۱۲۲	صفت شمارشی ترتیبی	۲	۳	۴	۳	۴
۱۲۳	صفت شمارشی کسری	۳	۳	۴	۳	۴
۱۲۳	صفت شمارشی توزیعی	۴	۳	۴	۳	۴
۱۲۴	صفت پرسشی	۴	۴	۳	۴	۴
۱۲۴	صفت تعجبی	۵	۴	۳	۴	۴
۱۲۵	صفت مبهم	۶	۴	۳	۴	۴
۱۲۷	قید	۵	۳	۴	۳	۴
۱۲۷	قید مکان	۱	۵	۳	۴	۴
۱۲۸	قید زمان	۲	۵	۳	۴	۴
۱۲۸	قید جهت	۳	۵	۳	۴	۴
۱۲۸	قید اختصار	۴	۵	۳	۴	۴
۱۲۹	قید حالت	۵	۵	۳	۴	۴
۱۲۹	قید مقدار	۶	۵	۳	۴	۴
۱۳۰	قید شماره	۷	۵	۳	۴	۴
۱۳۰	قید ترتیب	۸	۵	۳	۴	۴
۱۳۰	قید تاکید	۹	۵	۳	۴	۴
۱۳۱	قید نفی	۱۰	۵	۳	۴	۴
۱۳۱	قید شک	۱۱	۵	۳	۴	۴
۱۳۱	قید علت	۱۲	۵	۳	۴	۴
۱۳۲	قید وسیله	۱۳	۵	۳	۴	۴
۱۳۲	قید تقریب	۱۴	۵	۳	۴	۴
۱۳۲	قید انحصار	۱۵	۵	۳	۴	۴
۱۳۳	قید ارزش	۱۶	۵	۳	۴	۴
۱۳۳	حرف	۶	۳	۴	۳	۴
۱۳۳	حروف اضافه	۱	۶	۳	۴	۴

۱۳۶	۴ . ۳ . ۶ . ۲ . حروف ربط
۱۳۷	۴ . ۳ . ۶ . ۳ . حروف نشانه
۱۴۰	۴ . ۳ . ۷ . شبه جمله (صوت)
۱۴۰	۴ . ۴ . تصریف
۱۴۱	۴ . ۴ . ۱ . پیشوندهای تصریفی
۱۴۲	۴ . ۴ . ۲ . پسوندهای تصریفی
۱۴۴	۴ . ۴ . ۳ . علامت نکره
۱۴۷	۴ . ۴ . ۴ . علامت معرفه
۱۵۰	۴ . ۵ . اشتقاق
۱۵۰	۴ . ۵ . ۱ . واژه های ساده
۱۵۲	۴ . ۵ . ۲ . واژه های ترکیبی
۱۵۵	۴ . ۵ . ۳ . واژه های اشتقاقی
۱۵۵	۴ . ۵ . ۳ . ۱ . اشتقاق از راه پیشوند
۱۵۷	۴ . ۵ . ۳ . ۲ . اشتقاق از راه پسوند
۱۶۱	۴ . ۵ . ۴ . نام آوا

فصل پنجم: خلاصه و نتیجه گیری

۱۶۳	۵ . ۱ . خلاصه
۱۶۶	۵ . ۲ . نتیجه گیری
۱۷۷	فهرست مراجع فارسی
۱۷۹	فهرست مراجع انگلیسی
		پیوست ها
۱۸۱	الف. فهرست واژگان
۲۰۱	ب. واژه های صوتی تعجیبی

فهرست جداول

صفحه	عنوان جدول
۳۷	جدول ۱-۳. واج های همخوانی زبان فارسی.....
۳۸	جدول ۲-۳. واج های همخوانی گویش بوشهری.....
۴۹	جدول ۳-۳. چگونگی توزیع واکه ها در گویش بوشهری.....
۵۰	جدول ۴-۳. چگونگی توزیع همخوان ها در گویش بوشهری.....
۵۳	جدول ۵-۳. ساخت هجایی کلمات تک هجایی.....
۸۳	جدول ۱-۴. کاربرد بن ماضی در گویش بوشهری.....
۸۳	جدول ۲-۴. کاربرد بن مضارع در گویش بوشهری.....
۸۴	جدول ۳-۴. شناسه های فعل گذاشتن در زمان ماضی ساده.....
۸۴	جدول ۴-۴. شناسه های فعل گذاشتن در زمان مضارع اخباری.....
۸۵	جدول ۵-۴. طرز ساخت صفت مفعولی.....
۸۶	جدول ۶-۴. نحوه ی اشتقاق ماده ی ماضی از مصدر (نوع اول).....
۸۶	جدول ۷-۴. نحوه ی اشتقاق ماده ی ماضی از مصدر (نوع دوم).....
۱۰۳	جدول ۸-۴. نمود مستمر (مضارع استمراری مستمر).....
۱۰۳	جدول ۹-۴. نمود مستمر (ماضی استمراری مستمر).....
۱۰۴	جدول ۱۰-۴. نمود آغازی (روش اول).....
۱۰۴	جدول ۱۱-۴. نمود آغازی (روش دوم).....
۱۰۹	جدول ۱۲-۴. ضمایر شخصی در زبان فارسی و گویش بوشهری.....
۱۱۰	جدول ۱۳-۴. ضمایر متصل زبان فارسی و گویش بوشهری در حالت مفعولی، متممی و اضافی.....
۱۱۱	جدول ۱۴-۴. ضمایر متصل زبان فارسی و گویش بوشهری در حالت فاعلی.....
۱۴۲	جدول ۱۵-۴. نحوه ی اتصال علامت جمع در گویش بوشهری (حالت اول).....
۱۴۳	جدول ۱۶-۴. نحوه ی اتصال علامت جمع در گویش بوشهری (حالت دوم).....
۱۴۴	جدول ۱۷-۴. نحوه ی اتصال علامت جمع در گویش بوشهری (حالت سوم).....
۱۴۵	جدول ۱۸-۴. نحوه ی اتصال علامت نکره در گویش بوشهری (حالت اول).....
۱۴۶	جدول ۱۹-۴. نحوه ی اتصال علامت نکره در گویش بوشهری (حالت دوم).....
۱۴۸	جدول ۲۰-۴. نحوه ی اتصال علامت معرفه در گویش بوشهری (حالت خاص).....

فهرست نشانه های آوایی

همخوان ها

p	دولبی، انفجاری، بی واک
b	دولبی، انفجاری، واکدار
t	دندانی، انفجاری، بی واک
d	دندانی، انفجاری، واکدار
ɾ	دندانی، انفجاری، واکدار (واجگونه)
c	کامی، انفجاری، بی واک
k	نرمکامی، انفجاری، بی واک
ʃ	کامی، انفجاری، واکدار
g	نرمکامی، انفجاری، واکدار
q	ملازی، انفجاری، واکدار
ʔ	چاکنایی، انفجاری، بی واک
m	دولبی، خیشومی، واکدار
n	لثوی، خیشومی، واکدار
f	لب و دندانی، سایشی، بی واک
v	لب و دندانی، سایشی، واکدار
w	لب و دندانی، سایشی، واکدار (واجگونه)
s	لثوی، سایشی، بی واک
z	لثوی، سایشی، واکدار
ʃ	لثوی-کامی، سایشی، بی واک
ʒ	لثوی-کامی، سایشی، واکدار

χ	ملازی، سایشی، بی واک
κ	ملازی، سایشی، واکدار
h	چاکنایی، سایشی، بی واک
tʃ	لثوی-کامی، انفجاری-سایشی، بی واک
dʒ	لثوی-کامی، انفجاری-سایشی، واکدار
l	لثوی، روان، واکدار
j	کامی، روان، واکدار
r	لثوی، لرزشی، واکدار
r	لثوی، زئشی، واکدار
	واکه ها
i	پیشین، بسته، گسترده
e	پیشین، نیمه باز، نیمه گسترده
æ	پیشین، باز، گسترده
u	پسین، بسته، گرد
ɔ	پسین، نیمه باز، نیمه گرد
ɑ	پسین، باز، گرد
ei	واکه ی مرکب پیشین
ou	واکه ی مرکب پسین
ɔi	واکه ی مرکب پسین-پیشین

فصل اول
مقدمه و چارچوب تحقیق

۱.۱. پیشگفتار

آداب و سنن هر قوم در بردارنده ی ارزش ها و تجربیاتی است که طی نسل ها و در برخورد با حوادث مختلف، و نیز عواملی که گاهی اوقات سعی در نابودی آن داشته اند، شکل گرفته است. چنین قصدی نیست که تمامی این آداب و سنن درست انگاشته شوند، اما ذکر این نکته حائز اهمیت است که در گذر تاریخ و در زمانی که اندیشه و تفکر انسان آنقدر پیشرفت نکرده بود که به علوم و فنون جدید دست یازد، همین سنت ها بودند که قوام و پایداری ملل مختلف را تضمین می کردند. به همین دلیل است که آداب و سنن این چنین مقدس اند و همگان سعی بر آن دارند که از آنها نگهداری نمایند. این مورد حتی شامل آنهایی نیز می گردد که خود را متعلق به عصر حاضر نمی دانند.

سرزمین بزرگ ایران، دامنی گسترده است که در آن باورهای گوناگون و آداب و رسوم سرشار از صداقت و زیبایی به چشم می خورد. این در حالی است که در میان هر ایل و قبیله و روستا و شهری رسومی به چشم می خورد که بسیار جالب و قابل تامل می باشند. سرزمین بوشهر، جایی است در جنوب ایران که سالهای متمادی خاک خویش پایمال بیگانگان بوده است، اما با این وجود یکی از چشمه های جوشان زیبایی های سرزمین ایران قلمداد می گردد.

پس از اشاره به اهمیت آداب و رسوم در هر مملکتی، ذکر این نکته نیز ضروری به نظر می رسد که آداب و رسوم یک ایل یا قبیله را نمی توان از زبان آنها مجزا و متمایز دانست. زبان در واقع به عنوان نماد هر قوم و مرام و مسلکی تلقی می گردد. در هر فرهنگی، زبان و واژه های رایج در آن نمایانگر شیوه ی نگرش مردم به جهان می باشد. در کنار آن، داستان ها و ضرب المثل های مربوط به آن فرهنگ نیز نشان دهنده ی حقایقی هستند که تا به امروز کشف نشده اند. به این عبارت دقت کنید: "تا آب دریا هست زنده باشی." آب دریا نمادی از جاودانگی است. دریا جاودانه است، بوشهری میل به جاودانگی دارد و به این دلیل است که بوشهر و بوشهری حیات خود را در گرو حیات دریا می داند.

۱.۲. تاریخچه ی مختصر بندر بوشهر

بوشهر از نظر تاریخی قدمتی چند هزار ساله دارد. قدیمی ترین اشیایی که از این منطقه به دست آمده است، متعلق به دوره ی حکومت عیلامیان، هخامنشیان و ساسانیان می باشد و جدیدترین آنها به سیصد سال اخیر باز می گردد. در واقع، بوشهر امروزی نیز در همین سیصد سال اخیر و به دست اقوام مهاجر به این شهر تاسیس شده و توسعه یافته است. از این اقوام مهاجر می توان به طوایف عرب، آفریقایی، لر، کرد و سایر اقوام ایرانی اشاره نمود. از ساکنین این شهر در دوره های گذشته اطلاع چندانی در دست نیست و تنها چیزی که از آن دوران باقی مانده، بقایای آثار مادی و ساختمانی است (جهازی، ۱۳۸۱، ص. ۹).

احمدی بوشهری چنین عنوان می دارد: "دریا بندری که بوشهر نام گرفته و در دوره ی گذشته آخرین نقطه ی جنوبی تمدن و دولت عیلام را تشکیل می داده است، به صورت شبه جزیره ی کوچکی است که با پنج متر ارتفاع از سطح دریا در ساحل خلیج فارس قرار گرفته است. فقط از ناحیه ی شرقی با خشکی ارتباط دارد و جهات دیگر آن را آب فرا گرفته است" (احمدی بوشهری، ۱۳۷۵، ص. ۱).

بندر بوشهر تقریباً تا اواخر دوره ی قاجاریه، مرکز عمده ی تجارت و تنها مرکز بازرگانی ایران بود و در واقع بندر درجه یک و مهم کشور به شمار می آمد. بوشهر در طول تاریخ معاصر همواره در معرض حملات انگلستان قرار داشته است. از آنجایی که بوشهر از نظر منافع دولت انگلیس در خلیج فارس، اهمیت زیادی برای آن کشور داشته، سعی دولت آن کشور بر این بوده که این ناحیه را دست آویز خود قرار داده و از آن بهره برداری سیاسی نماید. شاهد این مدعا بجا ماندن ردپای بسیاری از واژگان و اصطلاحات انگلیسی در گفتار مردم این شهر می باشد.

هر چند ممکن است که دوره ی رونق فرهنگی بوشهر به سر آمده باشد ولی در هر حال، زبان و فرهنگ متعلق به این ناحیه به دوره ی ۴۰۰ ساله ی حکومت ساسانیان باز می گردد. شاهد این مدعا نیز واژگانی است که در حال حاضر در زبان مردم بوشهر جریان دارد و در واقع همان واژگانی است که به نام زبان پهلوی یا فارسی میانه در تاریخ ادب فارسی از آن یاد می شود.

۱.۳. وجه تسمیه و پیشینه ی تاریخی

به نظر می رسد که بوشهر تحریف شده ی ریشهر - همان شهر قدیمی - است. بنای بوشهر را به اردشیر ساسانی نسبت داده اند که نام اصلی آن "رام اردشیر" بود. گفته می شود که "رام اردشیر" به مرور زمان به "ریشهر" تبدیل شد.

افشار سیستانی در باب وجه تسمیه ی بوشهر چنین بیان می دارد: "بوشهر تصحیف و تحریف شده ی بوخت اردشیر است به معنی شهر رهایی، شهری که اردشیر در آن رهایی یافت و به گفته ی استاد دانشمند دکتر جعفر حمیدی، بعضی این ریشه را قابل تردید دانسته اند" (افشار سیستانی، ۱۳۶۹، ص. ۸۰۲).

در سال ۱۱۵۰ هـ. ق. "ابومهری" پسر شیخ ناصر خان، ناخدا باشی کشتی های نادر شاه، طرح اصلی بوشهر را پی ریزی کرد و این شهر را مقر نیروی دریایی نادر شاه قرار داد. از این زمان به بعد بوشهر به عنوان یکی از بنادر مهم خلیج فارس مطرح شد. در زمان کریم خان زند بوشهر چنان اهمیت یافت که رقیب قدرتمندی برای بندر بصره در عراق شد. این بندر در زمان اوج خود از مراکز عمده ی تجارت خلیج فارس به حساب می آمد و تجار بوشهر قسمت عمده ی بازرگانی خلیج فارس و اقیانوس هند را به عهده داشتند. حتی "حاج محمد شفیع" اجازه ی چاپ و نشر اسکناس رایج بوشهر را به دست آورد و این امتیاز تا برقراری بانک شاهی، در بوشهر به قوت خود باقی بود. بوشهر یکی از نخستین شهرهایی است که در آن چاپخانه ی چاپ سنگی دایر شد و پیش از بسیاری از شهرهای مهم ایران، صنایع جدیدی چون یخ سازی و برق در آن ایجاد شد. مردم بوشهر از اولین ایرانیانی بودند که با مجله و روزنامه آشنا شدند. روزنامه های زیادی در اوایل ظهور این پدیده در بوشهر چاپ و نشر می شد که از جمله روزنامه های مظفری، خلیج ایران و ندای جنوب را می توان نام برد. هم چنین به علت موقعیت خاص این بندر در تجارت و کسب ثروت فراوان، نمایندگی شرکت های خارجی و نیز کنسولگری دولت های بیگانه از جمله بریتانیا، آلمان و روسیه و امپراطوری عثمانی در این شهر وجود داشتند که ساختمان بعضی از آن ها هنوز پابرجاست. با ایجاد راه آهن سراسری، امور تجاری این بندر به خرمشهر انتقال یافت و به تدریج از رونق آن کاسته شد. بوشهر امروزی شهری توسعه یافته و نوسازی شده و یکی از شهرهای مهم ساحلی با اقتصاد دریایی و صنایع تبدیلی است.